

JUHANA CAJANUS

(1655–1681)

Nebožáku, jak se bojiš...

Duchovní píseň, v níž se předkládá pomíjivost tohoto světa a též způsob, jak se člověk může s údělem vlastní smrtelnosti vyrovnati

Nebožáku, jak se bojiš,
slzy roníš,
pláčeš vprostřed noci temné,
nářek není k utišení,
k zastavení
chmurných skutků máry černé.

Odedávna lpi na zvyku,
nešťastníku,
štvát tvory Stvořitelovy:
dobré, zlé i s příbuznými,
s dětmi svými,
zdrtí, zatlačí pod rovy.

Utlačuje, bije, škrtí,
na prach drtí
zmek ten spáry strašlivými;
beznaděj a bédování,
nářkání
s předtuchami děsivými.

Úpění teď odložíme,
popatříme
na běh světa v celé šíři.
Pohled na vše viditelné,
slyšitelné.
K zániku zda cosi mříí?

Cožpak smrt si nevybírá,
nepotírá
nic krom lidí, smrtelníků?
V hvězdách, větru, na nebesích,
v mořích, lesích
člověk má sled souputníků.

Co se plazí v prachu země,
plazí plémě,
proměnu na prach zakusí;
co na stromě prozpěvuje,
poskakuje,
ze stromu pak spadnout musí.

Let si, ptáčku, kam chceš letět,
neuletíš
prýč od drápů smrti kruté;
ta i ptáka letícího,
svišťícího,
tne v říši vzdušné klenuté.

Kdo má v těle víc svěžesti,
víc tvrdosti,
nežli ryba v chladných vodách?
Přeše všechno smrt dostihne,
zhoubu stihne
vodní hovádka v hlubinách.

Hrob je hotov pro potírek,
hejna rybek,
hrdlo strašlivé má štika;
její zase časný konec –
vroucí hrnec,
poté útroby člověka.

Byliny nebohé zchřádnou,
ihned zvadnou,
ač jim krásné květy sluší;
i ty stromy, kořen velký,
silný, tenký,
káčí se, přes sebe vrší.

Pevná skála ve skaliskách,
vřesoviškách,
přece na prach rozkotána:
ocel vše na kusy rvoucí,
v cáry droucí,
sama rží je udolána.

Nelze nalézt té drobnosti,
malíčkosti,
kterou by smrt ušetřila;
nikdo nemá síly dosti,
ni moudrosti,
která by ho uchránila.

Povzneseš-li zrak svůj vzhůru,
k všehomíru,
seznáš tento způsob bytí:
obrací se, točí, vine,
vzniká, hyne
nebes louka, hvězdné kvítí.

Jednoho dne zarazí se,
zastaví se,
dále točit se přestane.
Dle rozkazu Všemocného,
řádu svého
zbaven jsa, prázdným zůstane.

Hle, to zánik třpytných nebes,
hvězdných těles,
ku konci se chýlí léta,
zestárne i slunce jasné,
záhy zhasne
mocnější než mocní světa!

Není jsoucí bez rozpadu,
bez rozkladu

v proudcích světa stvořeného:
všechno padá, vše se mění,
zánik, tlení
čeká z tvorstva každíčkého.

Živoucí i ten bez duše,
nic netuše,
v stavu svém se proměňují;
ze dne na den, v každé chvíli
roky plíí,
k svému konci všichni spějí.

Pročež toto v paměť vrej si,
nezoufej si,
přestože tě hříchy tíží;
z toho vezmi poučení,
rozhlášení,
když tvé smrti čas se blíží.

Vše stvořené k smrti plyne,
proto zhyne
jeho vlastnost i s podstatou.
Divno snad, že zůstanáš sám,
v zem zahrabán,
hříchu pln s myslí nesvatou?

V čem je radost bohatého,
ženatého

v městě předurčeném zmaru?
V čem tkví radost pobývatí,
přežívati
v místě bez stálého tvaru?

Hledej jiné živobytí,
ku přežití,
cestu k nebeskému domu!
Hledej stav, co stejnoměrný,
sobě věrný,
a nebeskou radost k tomu!

V něm blaženost je bohatší
a nejsladší,
v něm je radost nekončící.
V něm pět budeš s příbuznými,
s dětmi svými,
píseň povždy trvající.

A protože beze skonu
toho domu
nelze odsud dosáhnouti,
srdce tvoje přec se bojí,
slzy roní,
když se chvěješ přede smrtí.

*Yxi hengellinen weisu, josa tämän maailman catovainen
meno-espännän, niijn myös cuinga ihmisen cuolemata
wasians itziänz lohduitta taia (1683)*